

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговина

Predmet broj: S1 2 K 024383 18 Kž

Datum održavanja sjednice Apelacionog vijeća: 13.11.2018. godine

Datum otpremanja: 22.11.2018. godine

Pred Apelacionim vijećem u sastavu: sudija Hilmo Vučinić, predsjednik vijeća

sudija Redžib Begić, član vijeća

sudija Dr Miloš Babić, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

Amira Ligate

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Miroslav D. Marković

Branilac optuženog Amira Ligate: advokat Edin Suljić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100, 707 596; Fax: 033 707 155

Broj: S1 2 K 024383 18 Kž

Sarajevo, 13.11.2018. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela II za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju, sastavljenom od sudije Hilma Vučinića, kao predsjednika vijeća, te sudija Redžiba Begića i Dr Miloša Babića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika – asistenta Sanje Salčić- Sabljica, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Amira Ligate, zbog krivičnog djela Porezna utaja ili prevara iz člana 210. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučujući o žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine, izjavljenoj protiv presude Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 2 K 024383 18 K od 10.08.2018 godine, nakon održane javne sjednice Apelacionog vijeća, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Miroslava D. Markovića, optuženog Amira Ligate i njegovog branioca, advokata Edina Suljića, dana 13.11.2018. godine donio je slijedeću:

P R E S U D U

Odbija se, kao neosnovana, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine i presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 2 K 024383 18 K od 10.08.2018 godine potvrđuje.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Suda BiH, Suda) broj: S1 2 K 024383 18 K od 10.08.2018 godine je optuženi Amir Ligata, primjenom člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), oslobođen od optužbe da bi radnjama opisanim u izreci presude počinio krivično djelo Porezna utaja ili prevara iz člana 210. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH).

2. Istom presudom, a na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi Amir Ligata je oslobođen od plaćanja troškova krivičnog postupka, te je odlučeno da isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

3. Protiv ove presude žalbu je blagovremeno izjavilo Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo) i to zbog: bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (Apelaciono vijeće/Vijeće), na osnovu odredbe člana 315. stav 1. tačka b) ZKP BiH, presudu ukine i odredi održavanje pretresa, na kome će ponoviti već u prvostepenom postupku izvedene dokaze.

4. Branilac optuženog Amira Ligate, advokat Edin Suljić je dostavio odgovor na žalbu Tužilaštva, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće žalbu odbije u cjelosti kao neosnovanu i potvrdi prvostepenu presudu.

5. Na sjednici Apelacionog vijeća koja je na osnovu člana 304. ZKP BiH održana dana 13.11.2018. godine u prisustvu tužioca Tužilaštva, Miroslava D. Markovića, branioca optuženog Amira Ligate, advokata Edina Suljića i optuženog Edina Suljića, tužilac je ukratko izložio navode podnesene žalbe, te ostao kod svih iznesenih žalbenih navoda i prijedloga iznesenih u žalbi.

6. Apelaciono vijeće je, u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH, ispitalo pobijanu presudu u granicama žalbenih prigovora, te je na temelju tako izvršene ocjene donijelo odluku kao u izreci iz slijedećih razloga:

II. OPŠTA PITANJA

7. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioca, u skladu sa odredbom člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, da u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

8. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

9. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor. Samo paušalno

označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka, bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbija kao neosnovane.

III. ŽALBA TUŽILAŠTVA

A. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 297. ZKP BiH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

(a) Standardi za odlučivanje o žalbi

10. Apelaciono vijeće je prvostepenu presudu prvenstveno ispitalo u vezi sa bitnim povredama odredaba krivičnog postupka na koje je ukazivala izjavljena žalba, s obzirom da iste imaju primat u odnosu na sve ostale žalbene osnove i da njihovo postojanje, u smislu odredbe člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, podrazumijeva obavezno ukidanje pobijane presude .

11. Obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

12. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH. Ukoliko bi žalbeno vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav 1. ZKP BiH.

13. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

14. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan uticaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će Apelaciono vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se može zaključiti da je navedena povreda negativno uticala na donošenje zakonite i pravilne presude. Stoga, kada Apelaciono vijeće nađe da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka koja nije materijalne prirode, konstatovat će da ne postoji povreda iz člana 297. stav 2. ZKP BiH.

(b) Žalbeni navodi

15. Žalbom Tužilaštva se prvostepena presuda pobija zbog relativno bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, tvrdnjom da je donošenjem pobijane presude povrijeđena odredba člana 14. ZKP BiH (ednakost u postupanju), time što su, kako se ističe u žalbi, prihvaćeni netačni i nepotpuni nalazi i mišljenja vještaka odbrane Marka Rašića i tima vještaka Suda BiH, a odbijanjem prihvatanja nalaza i mišljenja vještaka optužbe.

16. U tom smislu, žalbom se navodi da je jedino vještak optužbe u svom nalazu i mišljenju utvrdio visinu manjka i visinu utajenog poreza, a da vještak odbrane i pored utvrđenih zadataka naznačenih u uvodu i nalaza mišljenja od 14.05.2018. godine da utvrdi tačnost iskazanog stanja po popisu veleprodaje i maloprodaje nije postupio po naredbi odbrane, niti je utvrdio visinu manjka. Isto se odnosi i na tim vještaka određen naredbom Suda, koji i pored izričite naredbe da utvrdi postojanje obaveze plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV) to nije učinio u svom nalazu i mišljenju od 22.06.2018. godine.

17. Nadalje, žalbom se ukazuje da je u konkretnom slučaju navedenim postupanjem prvostepenog suda povrijeđena i odredba člana 262. stav 3. ZKP BiH, kojom je propisana obaveza suda da vodi računa da ispitivanje i izvođenje dokaza bude učinkovito za utvrđivanje istine.

(c) Odluka Apelacionog vijeća

18. Razmatrajući ove žalbene prigovore, Apelaciono vijeće je došlo do zaključka da pobijanom presudom nije povrijeđen metodološki pristup pri utvrđivanju i ispitivanju odlučnih činjenica predviđen odredbom člana 14. ZKP BiH, koji se odnosi na standard jednakosti u postupanju, budući da je prvostepeni sud, kako kod provođenja dokaza, tako i prilikom analize dokaza, a kako to proizilazi iz obrazloženja pobijane presude, sa jednakom pažnjom ispitao sve odlučne činjenice, ne ispustivši pri tom iz vida niti jednu od činjenica koje su bile bitne za presuđenje.

19. U tom smislu, Apelaciono vijeće nalazi da su u pobijanoj presudi izloženi razlozi koji idu u prilog neprihvatanja nalaza i mišljenja vještaka optužbe Milimira Gutića, odnosno razlozi koji govore o osnovanosti prihvatanja nalaza i mišljenja vještaka odbrane i Suda, pri čemu će ispravnost i prihvatljivost datih razloga biti analizirana u dijelu presude koji se odnosi na žalbeni prigovor iz člana 299. ZKP BiH, budući da su u žalbenim prigovorima koji se odnose na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka ujedno sadržani i prigovori kojima su upućene zamjerke na utvrđeno činjenično stanje.

20. Prema ocjeni ovog Vijeća, činjenica da prvostepeni sud nije našao nesumnjivo utvrđenim činjenice koje idu na štetu optuženog, odnosno koje upućuju na zaključak o dokazanosti optužbe, sama po sebi, a suprotno tvrdnjama žalbe, nije osnov za zaključak o različitom tretmanu stranaka u postupku. Naime, imajući u vidu da pravo na procesnu ravnopravnost (jednakost oružja) prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP)¹ znači da stranama u postupku mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uslovima koje ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika na suđenju, te cijeneći da je navedena mogućnost data optužbi, što u konačnici ni sama optužba ne spori, to je jasno da žalbeni prigovori o navodnoj povredi odredbe člana 14. ZKP BiH ostaju bez bilo kakve logičke i dokazne osnovanosti, a sve imajući u vidu da se isti suštinski „svode“ na činjenicu da dokazi optužbe nisu interpretirani na način kako to i odgovara optužbi.

21. Analizom žalbenih prigovora o navodnoj povredi odredbe člana 262. stav 3. ZKP BiH, u dijelu koji se odnosi na obavezu Suda da vodi računa da izvođenje dokaza bude učinkovito za utvrđivanje istine, Apelaciono vijeće nalazi da iz stanja spisa proizilazi upravo suprotno. Naime, upravo je prvostepeni sud, imajući u vidu postojanje dva dijametralno oprečna nalaza i mišljenja vještaka strana u postupku, postupajući u skladu sa članovima 95. i 96. ZKP BiH, donio naredbu za vještačenje finansijske dokumentacije u spisu, koje vještačenje je povjereno timu vještaka finansijske struke, a koji su sačinili i

¹ *Kaufman protiv Belgije*, br. 10938/84, Decisions and Reports 50, str. 115

na glavnom pretresu iznijeli dati nalaz i mišljenje, te isti predstavlja dio dokazne građe u ovom predmetu, pa se stoga ovakav prigovor ukazuje neosnovanim, posebno imajući u vidu da je do izvođenja ovog dokaza došlo na inicijativu tužioca, a kako to proizilazi iz zapisnika sa nastavka glavnog pretresa od 24.05.2018. godine.

22. Osim toga, Apelaciono vijeće ukazuje da je teret dokazivanja optužbe, shodno principu akuzatornosti, na tužiocu, te da inicijativa za dokazivanje odlučnih činjenica na glavnom pretresu primarno pripada strankama.

23. Naime, dokazni postupak prema odredbama ZKP FBiH ima primarno adversarni karakter, te se realizira kroz sučeljavanje argumenata dvije suprotstavljene stranke koje izvode svoje dokaze i imaju punu dokaznu inicijativu, pri čemu i Sud ima mogućnost da naredi izvođenje određenih dokaza ukoliko to nalazi neophodnim za rasvjetljavanje odlučnih činjenica, ali odgovornost za izvođenje dokaza s ciljem dokazivanja vlastitih teza primarno počiva na strankama. Dakle, nije dužnost Suda da naređuje izvođenje dokaza, odnosno ne postoji obaveza Suda da po službenoj dužnosti izvodi dokaze, budući da su odredbe o dokazima koje naređuje sudija, odnosno vijeće po samoj zakonskoj određenosti sekundarnog karaktera u odnosu na odredbe prema kojima dokaze primarno izvode optužba, odnosno odbrana.

24. Slijedom navedenog, Vijeće nalazi da je prvenstveno bila obaveza tužioca da dokaže optužbu, odnosno da i pored uloženog nalaza i mišljenja vještaka odbrane kojima su osporavana činjenična utvrđenja iz nalaza i mišljenja vještaka optužbe dokaže ispravnost vršenja kontrole popisivanja robe u veleprodajnom skladištu i maloprodajnom objektu pravnog lica „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo, odnosno da dokaže da je u konkretnom slučaju tačno utvrđena visina manjka, što je i bilo osnova za obračunavanje PDV-a, za čije se neobračunavanje, odnosno neplaćanje optuženi tereti potvrđenom optužnicom.

25. Stoga, imajući u vidu naprijed navedenu argumentaciju, izloženi žalbeni prigovori u ovom pravcu lišeni su bilo kakve osnovanosti, te se kao takvi odbijaju kao neosnovani.

B. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

(a) Standardi za odlučivanje o žalbi

26. Apelaciono vijeće u ovom kontekstu primjećuje da se presuda može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kada je sud neku odlučnu činjenicu

pogrešno utvrdio ili nije utvrdio, odnosno kada na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi, a sve u skladu sa odredbom člana 299. ZKP BiH.

27. Standard koji Apelaciono vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost. Apelaciono vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka, isključujući svaku razumnu sumnju. U tom smislu, prilikom utvrđivanja da li je zaključak prvostepenog suda bio opravdan, Apelaciono vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostepeni sud u prvostepenom postupku.

28. Apelaciono vijeće ima na umu, kao opće načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene u prvostepenom postupku prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti prvostepenog suda. Stoga ovo Vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja, koje je utvrdio prvostepeni sud. Apelaciono vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje prvostepenog suda samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjao prvostepeni sud ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna".

(b) Žalbeni navodi

29. U kontekstu ovog žalbenog prigovora, žalbom se tvrdi da prvostepeni sud u konkretnom slučaju nije utvrdio odlučnu činjenicu, odnosno visinu manjka u objektima maloprodaje i veleprodaje preduzeća „Carbo trade“ d.o.o. Vogošća, te ni visinu PDV-a.

30. U tom smislu, žalbom se ukazuje da su inspektori Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (UIO BiH) Aleksandra Lopatić i Damir Ćustić u zapisniku o kontroli od 22.07.2016. godine nakon izvršene potpune kontrole poslovanja preduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Vogošća utvrdili da je manjak robe u veleprodaji 191.424,25 KM, a manjak robe u maloprodaji 56.980,14 KM, te je na utvrđeni manjak robe izvršen obračun PDV-a u ukupnom iznosu od 40.821,00 KM, a što je potvrđeno i nalazom i mišljenjem vještaka Milimira Gutića od 12.11.2017. godine..

31. Nasuprot takvom određenom i preciznom utvrđenju, kako se ističe u žalbi, vještak odbrane Marko Rašić, kao i tim vještaka određen naredbom ovog Suda nisu utvrdili visinu manjka, iako im je to bila prevashodna dužnost, već su svu pažnju usmjerili na osporavanje pravilnosti Zapisnika o kontroli UIO BiH i na bazi toga sačinjenog nalaza i mišljenja vještaka optužbe. Žalbom se stoga ukazuje su nalazi i mišljenja vještaka

odbrane i tima vještaka određenih naredbom ovog Suda neodređeni, površni i netačni, te da je prvostepeni sud doslovno prihvatio sve primjedbe ovih vještaka koji se odnose na način izvršenog popisa u preduzeću „Carbo Trade“ od strane inspektora UIO BiH, što se prije svega odnosi na sastav Komisije za popis, pri čemu prvostepeni sud nije razjasnio da li je član Komisije za popis koji navodno nije bio prijavljen za rad u preduzeću u kojem je vršena kontrola ispravno vršio popis.

32. Nadalje, žalbom se ukazuje da nema strukturne, ni bitne razlike u nalazima i mišljenjima vještaka odbrane i nalazima i mišljenja vještaka Suda, te se osporavaju utvrđenja iz navedenih nalaza i mišljenja, imajući u vidu da je popis robe izvršen u prisutnosti predstavnika preduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo i da su sve popisne liste popisane od strane predstavnika preduzeća i popisne komisije, kao i da je na popisnim listima naznačeno da na isti popis poreski obveznik nije imao primjedbi. Takođe, u žalbi se navodi da vještaci polaze od teze da robe koje nema u karticama stanja skladišta-veleprodaje ne može biti ni u popisnim listima, koji pristup nije ispravan, a ni tačan, iz razloga što je popisana sva roba koja je zatečena na dan 14.07.2016. godine u skladištu veleprodaje. Dodatno, u pogledu određenih utvrđenja iznesenih u nalazima i mišljenjima koje se tiču nedostataka u pogledu rednih brojeva popisnih listi i nenavođenja pojedinih brojeva artikala, u žalbi se iznosi tvrdnja da su u pitanju propusti tehničke prirode, te da ti propusti nikako nisu mogli uticati na ispravan rad komisije prilikom popisa robe u maloprodaji.

33. Osporavajući utvrđenja iz nalaza i mišljenja vještaka odbrane i Suda prema kojima u popisnim listima nije bila upisana šifra artikla pod kojom se vodi u kartici stanja skladišta, žalbom se ističe da su komisija i predstavnik preduzeća popisivali robu pod nazivom, jedinicom mjere i cijenom koju su zatekli u skladištu veleprodaje i u maloprodaji, te da u skladištu i u maloprodaji na artiklima nije bila iskazana šifra artikla pod kojim se vodi u karticama, pa je stoga komisija nije ni mogla uzeti u obzir prilikom vršenja popisa, odnosno to nije bilo obavezno, jer šifra artikla služi samo za interne potrebe preduzeća.

34. Vezano za Pravilnik o dopuštenoj visini kala, rasipa, kvara i loma preduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo, žalbom se prvenstveno ukazuje da isti nema broja pod kojim je zaveden u poslovnoj dokumentaciji, te da je obaveza preduzeća bila utvrditi visinu rashoda po ovom osnovu, a kako to nije urađeno, to se i nije moglo izvršiti, niti obračunavati eventualni kalo, rastur ili lom robe. Pored toga, kako se ističe u žalbi, u osporavanim nalazima i mišljenjima je konstatovano da je preduzeće „Carbo Trade“ d.o.o. imalo robu koju nije evidentiralo u karticama stanja skladišta veleprodaje i maloprodaje, a da se ista roba nalazila u skladištu i u maloprodaji, što upućuje na nedvojbeni zaključak da je takva roba nabavljena, ali nije evidentirana u karticama skladišta, zbog čega je logično da se na takvu robu ne može primijeniti navedeni

Pravilnik. Nadalje, žalbom se ističe da je prvostepeni sud pogrešno interpretirao razlike između artikala sa popisne liste i sa lager liste, pritom ukazujući na pojedinačne primjere, te da bi samim poređenjem popisne liste sa lager listom veleprodajnog skladišta manjak bio čak i veći od onog koji je utvrdio vještak optužbe, zbog čega, prema navodima žalbe, vještaci odbrane i Suda „bježe“ od utvrđivanja iznosa manjka u skladištu. Dodatno, žalbom se ističe da činjenica da određene robe nije bilo na lager listi, kako je naznačeno u prvostepenoj presudi, znači da je optuženi držao neevidentiranu robu, odnosno da je „radio na crno“.

35. Slijedom navedenog, žalbom se zaključuje da u pobijanoj presudi nije dat odgovor na ključno pitanje uzročne veze između propusta u radu popisne komisije i utvrđenog manjka, a imajući u vidu i visinu nastalog manjka, tako da nikakve tehničke pogreške ne mogu prouzročiti manjak u tolikom iznosu.

(c) Odluka Apelacionog vijeća

36. Analizom naprijed izloženih žalbenih prigovora, Apelaciono vijeće prije svega primjećuje da se u žalbi Tužilaštva ponovljaju ista stajališta koja su već bila iznesena u prvostepenom postupku, odnosno svoje subjektivno viđenje dokaza, a koji prigovori su ocijenjeni i u prvostepenoj presudi, kojom prilikom je prvostepeni sud utvrdio da je nalaz i mišljenja vještaka Tužilaštva Milimira Gutića, te utvrđenja o poreskoj obavezi kontrolisanog pravnog lica koja proizilaze iz njega, neutemeljen i neuvjerljiv, kada se imaju u vidu očigledni propusti inspektora UIO BiH prilikom vršenja kontrole poreskog obveznika, kao polazne osnove za obračun poreske obaveze, te da su utvrđenja iz navedenog nalaza i mišljenja vještaka Gutića osporena nalazima i mišljenjima vještaka odbrane i tima vještaka određenih od strane Suda.

37. Apelaciono vijeće na ovom mjestu primjećuje da se Tužilaštvo u izjavljenoj žalbi suštinski zapravo pozivalo na određene dokaze navodeći kako je neshvatljivo kako prvostepeni sud analizom tih dokaza nije došlo do zaključka koji sugeriše Tužilaštvo. Međutim, da bi se utvrdilo pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, Tužilaštvo mora dodatno ukazati na konkretne dokaze na koje se oslanjalo prvostepeno vijeće, kao i na obrazloženje prvostepenog vijeća i pri tom jasno pokazati zbog čega je činjenični zaključak prvostepenog vijeća bio neopravdan. U slučajevima kada to ne uradi, žalitelj zapravo samo izražava drugačije viđenje činjenica i ponovno zastupa stajalište iskazano na samom suđenju. Dakle, u žalbenom postupku strana ne smije samo ponavljati argumente koji se nisu pokazali uspješnima na suđenju, osim ako ta strana može

pokazati da je njihovo odbacivanje dovelo do greške koja opravdava intervenciju Apelacionog vijeća².

38. Ispitivanjem žalbenih prigovora, Apelaciono vijeće nalazi da optužba kontinuirano polazi od pretpostavke da je izvršena kontrola poreskog obveznika „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo, prilikom popisivanja robe u veleprodajnom skladištu i maloprodajnom objektu ovog pravnog lica bila pravilna, te da je kao takav ispravan i vjerodostojan nalaz i mišljenje vještaka optužbe Milimira Gutić³, a koji nalaz skoro u potpunosti korespondira utvrđenjima iz Zapisnika o kontroli od 22.07.2016. godine⁴, te rješenja kojim je utvrđen razrez indirektnih poreza od 04.08.2016. godine⁵.

39. Dakle, optužba u suštini polazi od pretpostavke da samo porezni organi mogu ispravno utvrđivati porezne obaveze, međutim Vijeće cijeni da postojanje i sadržaj akata poreznih organa nisu i ne mogu biti prepreka sudu u krivičnom postupku za utvrđivanje istinitosti datih podataka, vjerodostojnosti dokumenata, kao ni postojanje elemenata određenog krivičnog djela, jer bi svako drugačije postupanje bilo suprotno obavezama propisanim članom 281. ZKP BiH⁶.

40. Iako se pravilno u žalbi navodi da vještak odbrane, kao ni tim vještaka određenih naredbom ovog Suda u svojim nalazima i mišljenjima nisu utvrdili visinu manjka i visinu utajenog poreza, žalbom se istovremeno zanemaruje činjenica da zadatak ovih vještaka, kako to proizilazi iz uvodnog dijela njihovih nalaza i mišljenja⁷, nije ni bilo utvrđivanje visine utajenog poreza, već, između ostalog, utvrđivanje tačnosti razlike iskazanog knjigovodstvenog i stvarnog stanja koju je naveo vještak optužbe, odnosno pravilnosti i tačnosti popisa robe izvršenog dana 14.07.2016. godine u pravnom licu „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo. Pritom, Vijeće nalazi da se žalbom previđa i činjenica da su vještaci odbrane i Suda saglasno konstatovali da se iz analizirane finansijske dokumentacije nisu mogli uvjeriti da su popisivači ispravno i tačno utvrdili stanje po popisu veleprodaje, te s tim u vezi utvrđeni manjak u iznosu od 191.424,25 KM, niti stanje po popisu maloprodaje, odnosno utvrđeni manjak u iznosu od 56.980,14 KM.

41. Dakle, ono što je suština navedenih nalaza i mišljenja je da se nepravilnim popisom robe, a što se u konkretnom slučaju ogledalo u, između ostalog, iskazivanju

² Drugostepena presuda Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu *Stakić*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Gacumbitsi*, par. 9; Drugostepena presuda u predmetu *Kajelijeli*, par. 6, gdje se upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Niyitegeka*, par. 9. *Vidi i* Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 13; Drugostepenu presudu u predmetu *Rutaganda*, par. 18

³ Dokaz DT 1 - Nalaz i mišljenje vještaka Milimira Gutića od 12.11.2017 godine

⁴ Dokaz DT 32; Zapisnik o kontroli UIO/UNO RC Sarajevo, broj:04/5-2/II-17-UP-1304-1/16 od 22.07.2016 godine

⁵ Dokaz DT 33- Rješenje UIO/UNO RC Sarajevo, broj:04/5-2/II-17-UP-1324-2/16 od 04.08.2016 godine

⁶ Član 281. stav 2. ZKP BiH: Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

⁷ Dokazi DO-1 i DS1

artikala u popisu koji ne postoje na lager listi, netačnom upisivanju pojedinih artikala, njihovih naziva i cijena, neiskazivanju količinskog i vrijednosnog knjigovodstvenog stanja, neupisivanju šifri artikla koji su bili predmet popisa, nije ni mogla utvrditi tačna razlika između knjigovodstvenog i stvarnog stanja, odnos iznos manjka, a što u konačnici direktno utiče na visinu utvrđene poreske obaveze.

42. Prema ocjeni ovog Vijeća, neosnovani su prigovori kojima se osporavaju nalazi i mišljenja vještaka odbrane i Suda⁸, imajući u vidu da su isti nalazi i mišljenja saglasni u pogledu odlučnih činjenica, kao i činjenica koja proizilaze iz drugih dokaza optužbe. U tom smislu, Vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilno doveo u vezu utvrđenja iz nalaza i mišljenja vještaka odbrane u vezi sa finansijskom dokumentacijom kontrolisanog pravnog lica, kao i dokazima optužbe i odbrane subjektivne prirode (iskazima svjedoka Damira Čustića, Aleksandre Lopatić, Hasana Spahića i Mirsada Lojića, te iskazom optuženog u svojstvu svjedoka), pa je na osnovu istih dokaza prvostepeni sud nesumnjivo utvrdio da je popis robe u istom trenutku radilo više lica, bez utvrđenog sistema i redosljeda, a što je prouzrokovalo i utvrđene nepravilnosti, posebno pritom imajući u vidu činjenicu da su ovlaštena službena lica UIO, protivno članu 98. stav 3. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja, povjerila vršenje popisa veleprodajnog skladišta, odnosno potpisivanje popisnih listi ispred pravnog lica „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo, između ostalog i svjedoku Mirsadu Lojiću, koji nikad nije ni bio uposlenik ovog poreskog obveznika.

43. Na drugačije stanje stvari osnovano ne ukazuju ni prigovori optužbe prema kojima je pokazatelj ispravnosti izvršene kontrole poreskog obveznika činjenica da poreski obveznik nije imao primjedbi na popisne liste, pa samim tim ni na utvrđen manjak robe, imajući u vidu da su isti prigovori već bili predmet ocjene prvostepenog suda, te da je prvostepeni sud razmatrajući navedene prigovore naveo sasvim jasne i prihvatljive razloge zbog kojih iste nije uvažio.

44. Prema ocjeni ovog Vijeća, a kako se to pravilno navodi i u prvostepenoj presudi, podnošenje primjedbe/prigovora na zapisnik o kontroli, kao vid pravnog lijeka nije obaveza poreskog obveznika, nego predstavlja njegovo pravo, koje obveznik može, ali ne mora iscrpiti, pri čemu nepodnošenje primjedbe/prigovora ne ograničava obveznika da kasnije osporava činjenična utvrđenja navedena u zapisniku, radi otklanjanja eventualnih nejasnoća. Ovo posebno imajući u vidu i da su određene popisne liste prema kojima je kasnije i sačinjen popis robe pravnog lica „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo za veleprodajni objekat od 14.07.2016 godine⁹ potpisane od strane inspektora UIO BiH i svjedoka Mirsada Lojića, uz konstataciju da poreski obveznik nije imao primjedbi na

⁸ Dokazi DO-1 i DS1

⁹ Dokaz **DT 35**; Popis robe poduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Barica broj: 138. Vogošća od 14.07.2016 godine

izvršeni popis, pri čemu je nesporno da svjedok Mirsad Lojić (kako to saglasno proizilazi iz njegovog iskaza i iskaza optuženog) nije bio uposlenik kontrolisanog pravnog lica, pa samim tim ovo lice, kako se to ispravno konstatuje u prvostepenoj presudi, nije ni bilo ovlašteno da izjavljuje bilo kakve prigovore ili primjedbe na predmetnu kontrolu u ime poreskog obveznika.

45. Kod takvog stanja stvari, neosnovani za donošenje drugačije odluke su i žalbeni prigovori prema kojima prvostepeni sud nije doveo u pitanje da li je član komisije za popis koji navodno nije bio prijavljen za rad u preduzeću ispravno radio prilikom vršenja popisa ili ne, s obzirom da je dužnost ovlaštenih službenih lica UIO BiH u konkretnom slučaju bila da organizuju popis robe na pravilan način, a kako bi se osiguralo poštovanje obaveza po osnovu indirektnih poreza, sve u cilju provjere pouzdanosti i tačnosti informacija podnesenih od obveznika indirektnih poreza.

46. Ispitivanjem žalbenih navoda kojima su osporavani nalazi i mišljenja vještaka odbrane i Suda, iz razloga što je navodno prilikom vršenja popisa popisana sva roba koja je zatečena na dan 14.07.2016. godine u skladištu veleprodaje, što bi značilo da su popisne liste sastavljene tom prilikom ispravne, Apelaciono vijeće nalazi da je u prvostepenoj presudi detaljno obrazloženo zbog čega je poklonjena vjera predmetnim nalazima i mišljenjima, a koje razloge ovo Vijeće nalazi prihvatljivim i uvjerljivim, imajući u vidu da je u istima korišten jasan i razumljiv metodološki pristup, te da su pritom na detaljan način analizirani primjenjivi propisi, što upućuje na činjenicu da su isti urađeni u skladu sa pravilima struke, a pri čemu je iste nalaze i mišljenja, kako je to već naprijed navedeno, prvostepeni sud doveo u vezu sa drugim dokazima optužbe i odbrane, pa je tek onda izveden zaključak o nedokazanosti odlučnih činjenica iz optužbe.

47. Suprotno žalbenim navodima prema kojima komisija za popis nije ni mogla uzeti u obzir šifru artikla prilikom vršenja popisa, a što je konstatovano u nalazima i mišljenjima vještaka odbrane i Suda kao jedan od propusta popisne komisije prilikom utvrđivanja ispravnosti iskazivanja stvarnog stanja, Apelaciono vijeće nalazi, a kako se to ispravno primjećuje i u osporavanim nalazima i mišljenjima, da su šifre artikla naznačene u materijalno-knjigovodstvenoj dokumentaciji preduzeća i to u lager listi „Stanje skladišta“, koji dokument je uložen kao dokaz optužbe¹⁰, zbog čega su se iste trebale uzeti u obzir prilikom vršenja popisa.

48. Kada su u pitanju žalbeni prigovori kojima se osporava autentičnost Pravilnika o dopuštenoj visini kala, rasipa kvara i loma preduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo, koji je uložen kao dokaz odbrane, Apelaciono vijeće nalazi da su isti prigovori takođe bili predmet ocjene prvostepenog suda, u kom segmentu je pravilno navedeno da se radi o originalnom

¹⁰ **DT 6**; Stanje skladišta na dan 13.07.2016 godine preduzeća „Carbo Trade“ d.o.o. Barica broj: 138. Vogošća; (str. 1-56)

dokumentu, koji sadrži potpis optuženog i pečat, sa navedenim podacima o ID broju poreskog obveznika, s datumom sačinjavanja dokumenta. Iako je tačno da je obaveza poreskog obveznika da utvrđuje rashode po osnovu kala, rastura, kvara i loma, neposredno nakon što je rashod i nastao, te da navedeno vrši ovlašteno lice ili popisna komisija obveznika, Apelaciono vijeće nalazi da su ovlaštena službena lica UIO BiH, kako se to ispravno navodi i u prvostepenoj presudi, budući da se radilo o vanrednom popisu, morali voditi računa o utvrđivanju svih činjenica koji utiču na obračun PDV-a, te u tom smislu naznačiti postojanje predmetnog Pravilnika, obrazložiti eventualne manjkove prouzrokovane kalom, rasturom i lomom, odnosno konstatovati da se isti nisu desili, a što nije urađeno prilikom sačinjavanja Zapisnika o kontroli UIO BiH od 22.07.2016. godine.

49. Analizom prigovora kojima se tvrdi da u pobijanoj presudi nije dat odgovor na ključno pitanje uzročne veze između propusta u radu popisne komisije i nastalog manjka, odnosno da nikakve „tehničke pogreške“ ne mogu prouzročiti manjak u tolikom iznosu, Apelaciono vijeće nalazi da i sama žalba ovim implicitno „priznaje“ da su izvršene nepravilnosti u popisu, ali odbija da je posljedica takvih nepravilnosti nemogućnost tačnog utvrđivanja visine manjka, odnosno visine porezne obaveze.

50. Iako je tačno da je inicijalni iznos manjka utvrđen prilikom kontrole pravnog lica „Carbo Trade“ d.o.o. Sarajevo konstatovan u zapisniku u kontroli visok, to ne znači da bi ovo Vijeće trebalo nagađati da li je manjak uistinu nastao, te u kom iznosu, a posebno u situaciji kada Tužilaštvo, na kome leži teret dokazivanja u predmetnoj krivičnopravnoj stvari, nije dokazalo da su tvrdnje optužbe, uprkos izvedenim dokazima odbrane i Suda, kojima je prvostepeni sud osnovano poklonio vjeru, ipak tačne, niti je predložilo izvođenje takvih dokaza u izjavljenoj žalbi, premda je istu izjavilo, između ostalog, zbog žalbenog osnova iz člana 299. ZKP BiH. Ovo posebno imajući u vidu da iznos poreske obaveze čije se plaćanje izbjegava predstavlja objektivni uslov kažnjivosti, a čiji iznos, usljed izvršenih propusta ovlaštenih službenih osoba UIO prilikom vršenja popisa, nije bilo moguće sa sigurnošću utvrditi, a od čega direktno i zavisi postojanje predmetnog krivičnog djela.

51. Apelaciono vijeće na ovom mjestu podsjeća da samo nesumnjivo utvrđene činjenice mogu biti pravno relevantne za oglašavanje krivnje nekog lica za krivično djelo, budući da su temeljna pravila i pravna načela u ZKP BiH da nije prihvatljivo odlučivati na štetu optuženog, ako nema jasnih činjenica i dokaza protiv njega, što je u duhu pravnih načela *praesumptio innocentiae* i *in dubio pro reo*, te visokih zahtjeva dokaznog standarda, odnosno ispunjavanja zahtjeva u odnosu na najviši stepen vjerovatnosti postojanja bitnih činjenica za oglašavanje optuženog krivcem, a što je od suštinske važnosti za pravilno i zakonito presuđenje.

52. Dakle, imajući u vidu da u konkretnom slučaju činjenice koje idu na štetu optuženog (*in peius*) nisu utvrđene sa potpunom sigurnošću, odnosno da je izvedenim dokazima

odbrane i Suda osnovano dovedeno u pitanje postojanje pravnorelevantnih činjenica iz optužnice, one se nisu, kako to pravilno zaključuje i prvostepeni sud, primjenom pravila *in dubio pro reo* iz odredbe člana 3. stav 2. ZKP BiH, ni mogle uzeti kao utvrđene.

53. Iz svih naprijed navedenih razloga, Apelaciono vijeće nalazi da su žalbeni prigovori optužbe usmjereni na osporavanje činjeničnog stanja neosnovani, odnosno da njima nisu osporena odlučna činjenična utvrđenja pobijane presude.

54. Slijedom navedenog, a nalazeći da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, na temelju odredbe člana 313. ZKP BiH, Apelaciono vijeće je odlučilo kao u izreci ove presude.

ZAPISNIČAR

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Pravni savjetnik-asistent

SUDIJA

Sanja Salčić-Sabljica

Hilmo Vučinić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.